

”Hjälp oss kartlägga gräsandens genetik!”

Alla ornitologer har sett en gräsand. Den är världens vanligaste simand och har ett enormt utbredningsområde på norra halvklotet. Häckande gräsänder kan påträffas från tropikernas nordgräns till tundran. Den är också en av världens mest ”beforskade” fåglar och har sedan flera sekler stått ”i människans tjänst” som jaktvilbård och anfader till tamfågel.

Nu är det dags för oss och kollegor runt om i Europa att få lite bättre kläm på gräsandens genetiska variation i naturen, men också hur den påverkats av de omfattande omflyttnings- och utsättningsprogram som arten varit och är föremål för.

Ett första mål för oss i andfågelgruppen på Högskolan Kristianstad är att skapa ”en karta” av den genetiska variationen hos häckande svenska gräsänder. För att få en ”förebild”, en historisk tillbakablick, har vi åkt runt till de flesta svenska museer och samlat in vävnadsprover från 50–150 år gamla exemplar.

För att kartlägga nuläget behöver vi Din hjälp att samla in prover från olika delar av Sverige. Om Du våren 2011 stöter på ett nyss använt gräsandsbo kan Du vara forskningen till stor hjälp genom att skicka in äggskal eller kvarblivna fjädrar!

Vi tackar varmt för all hjälp och belönar alla användbara prover med ett exemplar av ”Fågelguiden” eller ”Däggdjur i Sverige. Alla våra vilda arter”. I faktarutan här intill står hur du ska göra för att hjälpa oss.

Pär Söderquist

Par.Soderquist@hkr.se

070-828 06 66 eller 044-20 34 65

Johan Elmberg

Johan.Elmberg@hkr.se

070-266 64 50 eller 044-20 34 53

Hittar du ett övergivet gräsandsbo i naturen kan du hjälpa till att kartlägga gräsandens DNA.

Så här samlar du in:

Allra först måste du vara säker på att det är ett gräsandsbo, och att det är övergivet för säsongen.

Äggskal: Samla så mycket äggskal som får plats i en vanlig tändsticksask, men minst skal motsvarande en teskeds yta. Det räcker med skal från ett ägg per bo. Hittar du flera bon håller du isär proven genom att lägga dem i var sin tändsticksask. Rör skalfragmenten så litet som möjligt med dina fingrar!

Fjädrar: Vi behöver konturfjädrar eller pennor (från stjärt eller vinge) där basen på fjädern är oskadd (samla så många som möjligt; är de stora och i gott skick räcker det med cirka fem st). Dun fungerar alltså inte för analys.

Lägg tändsticksasken/fjädrarna i ett kuvert och skicka till oss så fort du kan. Det är viktigt att du bifogar ditt namn och kontaktuppgifter, insamlingsdatum samt en noggrann lokalangivelse (använd GPS-koordinater om du har tillgång till sådana) var provena är insamlade. Ange särskilt om boet ligger i en park, trädgård, anlagt viltvatten eller på annat sätt kan misstänkas avse ”parkänder” eller utsatta änder. Skicka till: Akvatisk Biologi & Kemi, Högskolan Kristianstad, Pär Söderquist, 291 88 Kristianstad.

Åk som skådarvolontär till Mellanöstern!

Sugen på att uppleva spännande fågelmarker samtidigt som du gör en insats för hotade arter och platser? Kan du avsätta några veckor under 2011 till att vakta eremitibisar, räkna rovfågelsträck eller ringmärka?

Du får dessutom komma nära inpå syriskt, turkiskt eller georgiskt lokalsamhälle och bidrar till en hållbar utveckling.

Läs mer om projektet och hur du kan komma iväg samt se bilder och länkar på:

www.tomasharaldsson.se

Tomas Haraldsson

Insamling gav 25 000 kronor till hotade flyttfåglar

I början av september gick den kände östgötskådaren Lasse Linde från Söderköping hastigt och oväntat bort. Han lämnar ett stort tomrum efter sig.

Lasse var sedan många år aktiv inom ornitologin i Östergötland och var medlem i den regionala rapportkommittén. När ÖgOF nystartade ringmärknings- och sträckräkningsprojektet på Häradsöskär i Östgötaskärgården, hösten 2009 var Lasse självklart med och bidrog med sin stora erfarenhet och goda fågelplockningsteknik. Han låg också många perioder vid Ottenby fågelstation. Det som vi skådarkompisar kanske mest kommer att minnas Lasse för är hans ständigt goda humör, hans vitsighet och hans stora hjärta. I alla sällskap blev han den givna mittpunkten som man samlades runt, helt enkelt för att man visste att man hade kul och mätte bra tillsammans med honom.

Lasses fru Monica frågade oss i ÖgOF om vi

Skådartips från Anders Lamrén:

Varför har de flesta fågelskådare vinklade tubkikare?

Alltsedan gymnasietiden har jag varit vid en rak tubkikare som rätt tidigt försågs med ett egentillverkat enkelt sikte. Det var alltid en lätt match att snabbt hitta målet. När jag för några år sedan skulle köpa en ny tubkikare som kunde användas med glasögon var valet enkelt. Den skulle definitivt vara rak eftersom jag då skulle kunna tillverka ett dioptersikte med lång bas som ligger nära okularet.

Man behöver bara flytta ögat några centimeter mellan siktet och okularet. Denna raka Nikontub (Nikon ED 82) har 50 gångers fast förstoring, och siktet är så bra att jag utan problem kan få in och följa flygande fåglar i den. Det främre siktet är nedfällbart och går in i fodralet.

Kanske någon får en ljus idé av detta.

Anders Lamrén

